

Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto 2009

Tilojen taloutta paikataan maatalouden ulkopuolisilla tuloilla

Vuonna 2009 maatalousyritykselle maksetusta tukieurosta jäi viljelijäperheelle verotettavana tuloksena palkaksi ja omien pääomien korkoksi keskimäärin 56 senttiä. Kaikki myyntitulot ja loput 44 senttiä tuista käytettiin menojen kattamiseen. Henkilöverotietojen mukaan viljelijäpuolisoiden yhteenlaskettu valtionveronalaisten tulojen mediaani oli 43 300 euroa, josta maatalouden mediaanitulot olivat vain noin 7 300 euroa. Maatalouden ulkopuolisten tulojen osuus viljelijäperheen tuloista on siten huomattava. Ilman ulkopuolisia tuloja tilanpidon jatkaminen olisikin monessa tapauksessa mahdotonta. Noin 15 prosentilla tiloista maatalouden tulos jäi nolnaan, tai sen alapuolelle, kun lähes kymmenellä prosentilla tiloista tulos ylitti 50 000 euroa. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemasta vuoden 2009 Maa- ja metsätalousyritysten taloustilastosta.

Vuonna 2009 yksityismetsistä saatava metsätalouden puhdas pääomatulo oli 251 miljoonaa euroa, eli tulo aleni noin 1,1 miljardia euroa huippuvuodesta 2007. Aleneminen johtuu sekä puun myyntien vähenemisestä että vuosina 2008 ja 2009 sovelletusta puun myyntitulojen verohuojennuksesta.

'Tilaston vaihtuva teema' luvussa pyrittiin selvittämään tilakohtaisen tuloksen vaihtelun syitä, ja sitä, miten on mahdollista että joillakin tiloilla tuloksen ja tukien suhde näyttää pysyvän lähellä nolaa vuodesta toiseen, kun taas osalla tiloja tulos on jatkuvasti korkeampi kuin tukien määrä. Tarkasteluun valittiin yli 20 000 euroa vuodessa tukea saaneet tilat. Tilat jaettiin vuoden 2004 tulos-tuki suhteen perusteella desiileihin. Lopulliseen paneelitarkasteluun otettiin mukaan tilat, jotka pysyivät vuodesta 2004 vuoteen 2009 joko alimmassa tai ylimmässä desiilissä.

Vuonna 2009 korkeimpaan kymmenykseen kuuluvista tiloista noin 65 prosenttia harjoitti päätuotantosuuntana lypsykarjataloutta ja lähes 30 prosenttia kasvituotantoa. Alimmassa desiilissä suhde oli lähes päinvastainen, joskin lypsykarjatilojen osuus oli siinä vain noin kahdeksan prosenttia.

Kasvituotantotiloilla työmäärä on yleensä alhaisempi kuin kotieläintiloilla, joten kasvitilan omistajien on helpompaa hakea tilan ulkopuolisia ansioita paikkaamaan maatilan huonoa tulosta. Kotieläintilojen työvaltaisuuden takia tilakoon kasvattaminen ja automatisointi nähdään usein ainoaksi vaihtoehdoksi, kun taloudellista tulosta pyritään parantamaan. Investointien seurauksena tulos voi kuitenkin pysyä alhaisena pitkäänkin.

Tulos-tuki suhteen perusteella tutkimuspaneeliin valittujen maatilayritysten tunnusluvut vuosina 2004 ja 2009

Tieto/Vuosi		Koko paneeli yhteensä		Lypsykarjatilat		Viljatilat	
		Alin desiili	Ylin desiili	Alin desiili	Ylin desiili	Alin desiili	Ylin desiili
Maatilayritysten lukumäärä	2004	1 101	1 156	124	828	538	80
	2009	1 101	1 156	84	744	615	139
Maataloustukien määrä euroa/tila	2004	45 704	36 297	56 245	35 244	39 168	30 242
	2009	49 569	38 659	88 593	40 029	40 044	26 023
Tulos maataloudesta euroa/tila	2004	-4 956	55 201	-5 426	50 396	-2 789	49 033
	2009	-9 106	64 297	-9 617	60 793	-8 019	47 834
Käyttöomaisuuden hankinta- ja perusparannusmenot euroa/tila	2004	36 965	18 161	71 301	12 415	29 371	33 958
	2009	30 992	20 588	64 973	12 940	26 012	22 073
Maatalouden velat euroa/tila	2004	138 532	40 092	229 474	27 402	101 725	61 903
	2009	174 999	42 221	415 480	21 812	124 907	40 433
Tilojen lukumäärä henkilöveroaineistossa	2004	1 014	1 060	115	772	493	74
	2009	1 013	1 054	73	695	572	130
Valtionveronalaiset tulot euroa/puolisot	2004	98 649	64 483	37 126	57 997	73 526	65 843
	2009	68 470	75 705	30 313	69 639	77 884	69 703
Maatalouden ansio- ja pääomatulo euroa/puolisot	2004	2 063	53 328	1 778	49 392	1 742	46 269
	2009	1 346	61 805	1 795	59 612	955	45 408
Maatalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista %	2004	2	83	5	85	2	70
	2009	2	82	6	86	1	65
Viljelty pelto ha/tila	2004	60,66	37,46	59,86	34,13	65,09	49,02
	2009	66,62	39,21	82,66	36,70	67,06	42,90

Sisällys

1. Johdanto.....	4
2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset.....	6
2.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat.....	6
2.2. Tilakohtainen tarkastelu	9
Alueittain.....	9
Omistusmuodon mukaan.....	9
Tulokset ikäryhmittäin.....	10
Tuotantosuunnan mukaiset tulokset.....	10
Tilakoon mukaan.....	11
3. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset.....	12
4. Yksityismetsätalous.....	14
5. Tilaston vaihtuva tema: Maatalouden tuloksen ja tukien suhde vaihtelee.....	19

Taulukot

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2008 ja 2009.....	7
Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat maatalouden tulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2009.....	8
Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2008 ja 2009	9
Taulukko 4. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2007 ja 2008 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä.....	10
Taulukko 5. Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot, sekä tulos maataloudesta tuotantosuunnittain vuodesta 2004 vuoteen 2009.....	11
Taulukko 6. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain vuodesta 2004 vuoteen 2009.....	11
Taulukko 7. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tulot ja maatalouden tulojen suhteellinen osuus kaikista tuloista viljelijäpuolisista kohti vuosina 2000 ja 2009.....	13
Taulukko 8. Yksityismetsätalouden tulokset erikseen maatila-metsänomistajilta ja kaupunkilaismetsänomistajilta 2006–2009.....	16
Taulukko 9. Metsätaloudesta verovelvolliset, puhdas pääomatulo, sekä metsäpinta-alat maakunnittain.....	18
Taulukko 10. Tulos-tuki suhteen perusteella laskettujen alimman ja ylimmän desiilin tiedot tuotantosuunnittain vuodelta 2009	20
Taulukko 11. Tulos-tuki suhteen perusteella vuonna 2004 alimpaan ja ylimpään desiiliin kuuluneiden tilojen pysyvyys alkuperäisessä desiililuokassa vv. 2004 – 2009. Tietoina maatilayritysten lukumäärät eri luokissa.....	21
Taulukko 12. MVL aineistosta lasketut tunnusluvut tulos-tuki paneelin tiloilta vuosina 2004 ja 2009.....	22
Taulukko 13. Henkilöveroaineistosta lasketut tunnusluvut tulos-tuki paneelin tiloilta vuosina 2000, 2004 ja 2009.....	24
Maa- ja metsätalousyritysten taloustilaston laatuseloste.....	25

1. Johdanto

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston tiedot perustuvat pääasiassa hallinnollisista rekistereistä saataviin tietoihin. Tilaston lähteenä käytettäviä rekistereitä tuotetaan ja ylläpidetään sekä Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimivissa yksiköissä että verohallinnossa. Rekistereistä saatavia tietoja on täydennetty noin 9 000 maatilayrittäjälle suunnatulla tilastokyselyllä, jolla pyritään selvittämään maatalouden verolomakkeen tietoja yksityiskohtaisemmin maatilayrityksen myyntituloja ja vähennyskelpoisia menoja. Tilaston keskeiset tiedot esitetään liitteinä olevissa tietokantatauluissa. Valtaosa taulujen tiedoista on esitetty keskiarvoina tilastoyksikköä kohti. Henkilöverotusta koskevat tiedot on esitetty vuosilta 2000–2009 ja maatilayrityksiä koskevat tiedot vuosilta 2004–2009. Tilastokatsauksen lukujen 1–4 osalta tilasto pyritään julkaisemaan vuosittain saman sisältöisenä, kun taas 'tilaston vaihtuva teema' luvussa aihe vaihtuu vuosittain.

Vuodesta 2006 lähtien myös yksityismetsänomistajien metsätalouden verotilinpäätöstiedot on julkaistu tilastossa. Tässä tilastossa metsätalouden luvut on siten saatavissa vuosilta 2006–2009. Vuosina 2008–2009 sovellettu puunmyyntitulon verohuojennus alensi selkeästi metsätalouden puhdasta pääomatuloa huippuvuodesta 2007. Metsätalouden pinta-alaverotus päättyi kaikkien metsänomistajien osalta vuonna 2005, joten vuodesta 2006 lähtien kaikkien yksityismetsänomistajien verotukseen perustuvat puunmyyntitulot ovat olleet vertailukelpoisia keskenään. Metsätalouden tuloksia esitellään sekä alueellisesti että omistajaryhmien mukaan luokiteltuna.

Tässä tilastossa käytetään nimitystä 'aktiivinen maatilayritys' sellaisista maatilatalouden verolainsäädännön mukaisista verovelvollisista, jotka harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Tosin samalla maatilarekisterin tilalla voi toimia useampiakin maatalouden verovelvollisia yksiköitä, esimerkiksi vanha ja nuori isäntä voivat muutaman vuoden ajan olla molemmat erikseen maatalouden verovelvollisia. Näissä tapauksissa aktiiviseksi yrittäjäksi valittiin liikevaihdoltaan suurempi verovelvollinen, kun taas muut aktiivituloillakin toimivat maatalouden verovelvolliset merkittiin 'passiivisyrittäjiksi'. Vuonna 2009 passiivisten yrittäjien lukumäärä oli noin 76 700. Kyseisillä passiiviyrittäjillä tarkoitetaan sellaisia maatalouden verovelvollisia, joilla oli maatalouden verotietojen perusteella jotain muutakin taloudellista aktiviteettiä kuin pelkkää peltomaan omistusta, esimerkiksi maatalouden tuloja tai menoja, tai tulosta vähennettävää tappiota verovuodelta, tai maatalouden velkojen korkoja.

Tilasto julkaistaan kokonaisuudessaan Tilastokeskuksen internet palvelussa. Tilaston katsaukseen on poimittu esimerkin omaisesti vain joitain tietoja tilaston tietokantatauluista, joten tilaston täydellinen tietosisältö on löydettävissä liitteenä olevista tietokantataulukoista. Tietokantataulukot mahdollistavat monipuolisten tarkastelujen tekemisen, koska vanhaa ”sivurajoitetta” ei ole enää olemassa. Tietokantatauluista voidaan tehdä rajoitettuja poimintoja tilaston käyttäjän kiinnostuksen kohteena olevista aiheista käyttäen erilaisia luokittelijoita. Tietokantatauluista poimitut tiedot on mahdollista tallentaa esimerkiksi taulukkolaskentaohjelmaan, jossa tietoja voidaan muokata omien tarpeiden mukaan. Aiemmissä painetuissa tilastojulkaisuissa oli mahdollista julkaista pääosin vain yhden ulottuvuuden taulukoita, kun nyt julkaistavissa tietokantatauluissa on pääsääntöisesti vähintään kaksi ulottuvuutta, esimerkiksi tuotantosuunta maakunnittain. Tietoja esitetään myös kuntakohtaisesti.

Tämän tilaston tilastoyksiköstä käytetään nimitystä maatilayritys. Kuten edellä mainittiin, maatilalla voi toimia useampia verovelvollisia yrityksiä, tai toisaalta yksi yrittäjä voi harjoittaa maataloutta useammalla maatilalla. Tuotantoa harjoitetaan myös enenevässä määrin vuokratuilla pelloilla - jopa kokonaisia maatiloja vuokrataan. Maatilalla harjoitettavasta tuotannosta on aina taloudellisessa vastuussa maatilalla viljelyoikeutta hallinnoiva oikeushenkilö, tai oikeudellinen yksikkö, joka maatalouden kyseessä ollessa on useimmiten luonnollinen henkilö. Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maataloita voidaan käsittää yrityksen toimipaikaksi, josta taloudellisessa vastuussa on joko tilan vuokrantut tai sen omistava oikeushenkilö. Näin yrittäjä ja toimipaikka yhdessä muodostavat yrityksen. Koska yritys vastaa useimmiten yhden maatilalla tuotannosta, voidaan tilastossa satunnaisesti puhua myös 'maatilojen tuloksista'. Maatilan käyttö taloudellisten tilastojen perusyksikkönä on kuitenkin hämärtynyt jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin maatilalla pinta-alan perustuvasta verotuksesta todellisiin tuloihin ja menoihin perustuvaan verotukseen. Toki voidaan myös puhua tuloista maatilayrittäjää kohti, mutta koska kyseessä on usein yrittäjäpuolisot, niin on käytännöllisempää käyttää nimitystä 'maatilayritys' puhuttaessa taloudellisesta tuloksesta.

Tässä tilastossa ei ole mukana sellaisten yritysten tuloksia, jotka eivät ole maatilatalouden verolainsäädännön mukaan verovelvollisia. Jos maatalouden harjoittaja suorittaa esimerkiksi koneurakointia siinä laajuudessa, että verottaja katsoo urakoinnin kuuluvan eri liikkeeksi kuin maatalous, niin tämä koneurakointi jää tämän tilaston kuvauksen ulkopuolelle. Toisaalta jos koneyrittäminen voidaan katsoa maatalouden sivuelinkeinoksi ja siitä saatuja tuloja verotetaan muiden maatalouden tulojen ohessa, niin urakoinnin tulot ja menot sisältyvät tähän tilastoon. Maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain piiriin kuuluvissa yrityksissä. Nämäkin yritykset jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin.

2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset

Luvussa kaksi esitetyt tiedot perustuvat pääasiassa maatilatalouden tuloverolain mukaan verovelvollisten 2-verolomakkeilla antamiin tietoihin, jotka on yhdistetty maaseutuelinkeinorekisterin tilakohtaisiin tietoihin. Tietoja on täydennetty suoralla 8800 maatilayrittäjälle lähetetyllä tilastokyselyllä. Lukuun kaksi liittyvät tietokantataulut on nimetty siten, että taulukon otsikko alkaa sanoilla 'Maatilayritys:' Tietokantatauluissa on kuvattu pääasiassa aktiivisten maatilayritysten tuloja, menoja, varoja ja velkoja.

2.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat

Maatalouden verolainsäädännön perusteella verotettavien verovelvollisten määrä oli vuonna 2009 reilut 138 000. Näistä kaikkiaan 61 518 verovelvollisen tiedot pystyttiin yhdistämään Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Maatilarekisteriin kuului vuonna 2009 kaikkiaan 64 175 tilaa. Siten erotukseksi jäävän noin 2600 aktiivitalan tuloja ei joko verotettu maatalouden verolain mukaan; tilat olivat joko ns. harrastetiloja tai verotus tapahtui EVL:n puitteissa. Osa erotuksesta voi selittyä sillä, että yrittäjän tietoja ei vain onnistuttu yhdistämään maatalan tietoihin.

Vuonna 2009 MVL:n alaiset maatalouden myyntitulot olivat 2 566 miljoonaa euroa. Myyntitulot alenivat edellisvuodesta lähes 350 miljoonaa euroa. Kotieläinten ja kotieläintuotteiden yhteenlaskettu osuus myyntituloista oli liki 64 prosenttia ja kasvinviljelytuotteiden osuus noin 22 prosenttia. Maataloustukien kokonaismäärä oli reilut 1,8 miljardia euroa. Maatalouden kokonaistulot alenivat edellisvuoden 5 030 miljoonasta eurosta 4 713 miljoonaan euroon.

Maatalouden verotuksessa vähennyskelpoiset menot olivat 3 438 miljoonaa euroa. Menot myös alenivat edelliseen vuoteen verrattuna reilulla 200 miljoonalla eurolla. Maatalouden verolomakkeella menot on eritelty lähinnä menojen alv-kannan mukaan. Menoista puolet muodostuu 22 prosentin alv-kantaan kuuluvista menoista, kun poistot, 17 % ja 0 % alv-kantaan kuuluvat menoerät muodostavat kukin noin 14 % osuuden kokonaismenoista. Menojen ja tulojen erotuksesta käytetään termiä voitto. Kun voittoon lisätään korjauserät (esimerkiksi maatalouden menoissa vähennetyt yksityistalouden menot ja alkutuottajien alv-huojennus, sekä vähennetään mm. yksityisauton maatalouskäyttö ja osinkojen verovapaa osa) sekä maatalouden korkomenot, niin saadaan maatalouden tulos. Kaikkien maatalouden verovelvollisten yhteenlaskettu maatalouden tulos oli 1 153 miljoonaa euroa; tulos aleni edelliseen vuoteen verrattuna 73 miljoonaa euroa. Maatalousomaisuuden verotusarvo ilman maatalaan kuuluvia etuuksia oli 4 978 miljoonaa euroa ja velkojen määrä oli 3 358 miljoonaa euroa, joten maatalouden nettovarallisuuden kokonaisarvo vuonna 2009 oli 1 620 miljoonaa euroa. Maatalouskone- ja kalusto-omaisuuden osuus varoista oli liki 40 prosenttia, tuotantorakennusten osuus noin 23 prosenttia ja maatalousmaan verotusarvo noin 20 prosenttia.

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2008 ja 2009

	Vuosi	MVL mukaan verovelvolliset		
		Kaikki yhteensä	Passiiviviljelijät	Aktiiviviljelijät
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	145051	76166	68885
	2008	139532	76559	62973
	2009	138240	76722	61518
03 Maataloustuotteiden myyntitulo milj. euroa	2004	2323	91	2231
	2008	2910	102	2808
	2009	2566	93	2472
10 Tuet milj. euroa	2004	1745	35	1709
	2008	1825	31	1794
	2009	1841	33	1808
24 Tulos maataloudesta milj. euroa	2004	1144	120	1024
	2008	1226	134	1091
	2009	1153	137	1016
41 Maatalouden varat milj. euroa	2004	4325	460	3865
	2008	5032	524	4508
	2009	4978	536	4442
42 Maatalouden velat milj. euroa	2004	2796	125	2671
	2008	3236	118	3119
	2009	3358	137	3221

Seuraavassa taulukossa maakunnat ja kunnat on asetettu maatalouden kokonaistulojen mukaiseen suuruusjärjestykseen. Kokonaistulo on laskettu vain aktiiviviloilta. Varsinais-Suomen maakunnassa kokonaistulo oli korkein, 556 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulojen perusteella Salo oli vuonna 2009 Suomen maatalousvaltaisinta kuntaa. Siellä maatalouden kokonaistulo oli suurempi kuin Kainuun maakunnassa yhteensä.

Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat maatalouden tulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2009

	Aktiivimaatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	Tulot yhteensä miljoonaa euroa	Tulos maataloudesta miljoonaa euroa	Tulot yhteensä euroa/yritys	Tulos maataloudesta euroa/yritys
Koko maa - Hela landet	61 585	4 435	1 016	72 008	16 501
Manner-Suomi - Fasta Finland	61 045	4 395	1 006	72 001	16 485
Varsinais-Suomen maakunta - Egentliga Finlands län	6 553	556	107	84 904	16 338
Etelä-Pohjanmaan maakunta - Södra Österbottens län	7 015	512	118	72 932	16 828
Pohjois-Pohjanmaan maakunta - Norra Österbottens län	5 142	436	112	84 740	21 787
Pohjois-Savon maakunta - Norra Savolax län	4 367	362	86	82 900	19 672
Satakunnan maakunta - Satakunta län	3 978	296	60	74 511	15 008
Pirkanmaan maakunta - Birkalands län	4 543	274	56	60 214	12 403
Pohjanmaan maakunta - Österbottens län	4 242	270	63	63 705	14 834
Pohjois-Karjalan maakunta - Norra Karelen län	2 554	189	48	74 130	18 616
Kanta-Hämeen maakunta - Egentliga Tavastlands län	2 432	180	40	73 921	16 435
Keski-Suomen maakunta - Mellersta Finlands län	3 316	177	41	53 229	12 353
Etelä-Savon maakunta - Södra Savolax län	2 944	174	38	59 195	12 995
Uudenmaan maakunta - Nylands län	2 511	162	32	64 318	12 581
Keski-Pohjanmaan maakunta - Mellersta Österbottens län	1 562	161	49	102 948	31 316
Päijät-Hämeen maakunta - Päijänne-Tavastlands län	1 932	143	31	73 784	16 239
Kymenlaakson maakunta - Kymmenedalens län	2 173	123	32	56 572	14 823
Lapin maakunta - Lapplands län	1 659	112	27	67 450	16 293
Etelä-Karjalan maakunta - Södra Karelen län	1 714	99	26	57 747	14 922
Itä-Uudenmaan maakunta - Östra Nylands län	1 382	96	20	69 220	14 603
Salo	1 163	91	18	78 131	15 070
Kainuun maakunta - Kajanalands län	1 026	75	21	73 219	20 140
Loimaa	773	71	16	91 768	20 055
Kouvola	1 178	68	18	58 057	15 105
Kauhava	1 039	66	16	63 731	14 960
Seinäjoki	848	65	13	76 601	15 912
Kiuruvesi	467	55	11	116 747	22 487
Ilmajoki	450	51	11	113 479	24 678
Somero	536	50	10	93 166	18 993
Hämeenlinna - Tavastehus	648	50	11	76 773	16 849
Kokkola - Karleby	515	49	15	95 020	29 808

	Aktiivimaatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	Tulot yhteensä miljoonaa euroa	Tulos maataloudesta miljoonaa euroa	Tulot yhteensä euroa/yritys	Tulos maataloudesta euroa/yritys
Huittinen	437	49	9	111 310	19 483
Sastamala	736	45	10	61 469	13 030
Jalasjärvi	476	44	11	92 633	23 666
Nivala	403	43	12	106 964	28 609
Kurikka	505	42	9	82 398	18 043
Kauhajoki	559	40	8	72 174	15 019
Ahvenanmaa - Åland	540	39	10	72 807	18 304

2.2. Tilakohtainen tarkastelu

Alueittain

Tilaston tarkimpana alueyksikkönä on vuoden 2009 kunta. Aiempien vuosien tulokset on myös laskettu vuoden 2009 kuntajaon mukaan. Muina alueluokkina käytetään sekä maakuntaa että EU-tukialuetta. Maakunnan ja EU-tukialueen mukaan luokitellut tietokantataulukot on laadittu pääsääntöisesti vähintään kahdessa ulottuvuudessa, esimerkiksi maakunnan ja tuotantosuunnan mukaan. Otokseen perustuvat tiedot on merkitty *-merkillä tietokantatauluissa. Otostiloilta saatuja tietoja ei ole julkaistu kuntatasolla, koska keskivirhe kasvaa sitä suuremmaksi mitä pienemmän luokan tiedoista on kysymys. Siten esimerkiksi tietoja pellon vuokrahinnoista ei julkaista kunnittain.

Keski-Pohjanmaa oli jälleen vuonna 2009 ainoa maakunta jossa maatilayrityskohtainen tulos ylitti 30 000 euroa. Seuraavina tulivat Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu, joissa keskimääräinen tulos oli yli 10 000 euroa alhaisempi kuin Keski-Pohjanmaalla. Pirkanmaalla, Etelä-Savossa, Keski-Suomessa ja Uudellamaalla tulos jää alle 13 000 euroon tilaa kohti. Koko maassa maatalouden tulos oli keskimäärin 16 516 euroa maatilayritystä kohti; tilakohtainen tulos aleni edellisvuodesta yli 800 euroa.

EU-tukialueittain tarkasteltuna keskimääräinen tulos oli korkein C2 alueella, 19 933 euroa maatilayritystä kohti. Maatalouden tulos on kasvanut vuodesta 2004 vuoteen 2009 suhteellisesti eniten C2-tukialueella.

Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2008 ja 2009

	Vuosi	EU tukialue							
		Koko maa	A-tukialue	B-tukialue	C1-tukialue	C2-tukialue	C2P-tukialue	C3-tukialue	C4-tukialue
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	8 680	20 344	16 327	18 201	1 971	2 753	584
	2008	62 973	7 831	18 703	14 747	16 697	1 820	2 609	566
	2009	61 518	7 681	18 295	14 343	16 318	1 776	2 561	544
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 834	12 907	13 734	17 710	15 763	17 597	10 559
	2008	17 332	17 811	15 262	16 007	20 428	18 183	19 174	11 011
	2009	16 516	15 986	14 352	15 333	19 933	17 669	18 790	11 013
Tuloksen muutos % vv 2004–2009	2009	11	8	11	12	13	12	7	4

Omistusmuodon mukaan

Vuonna 2009 tilaston 61 518 aktiivimaatilayrityksestä luonnollisten henkilöiden omistuksessa oli 54 907 yritystä, verotusyhtymien omistuksessa 4 341 yritystä ja kuolinpesien omistuksessa 2 270 yritystä. Verotusyhtyminä toimivien yritysten lukumäärä näyttää lisääntyvän vuosi vuodelta, kun taas kuolinpesien

määrä alenee. Verotusyhtymien tulos kohosi vuodesta 2004 vuoteen 2009 yli 17 prosenttia, kun luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien omistamissa maatilayrityksissä tulos kohosi vajaat 10 prosenttia.

Taulukko 4. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2007 ja 2008 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä

		Kaikki juridiset muodot yht.	Luonnollinen henkilö	Verotusyhtymä	Kuolinpesä
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	61 939	3 883	3 038
	2008	62 973	56 312	4 337	2 324
	2009	61 518	54 907	4 341	2 270
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 822	21 917	6 728
	2008	17332	16982	27032	7707
	2009	16 516	16194	25 679	6 779
Tuloksen muutos % vv 2004–2009		11,11	9,26	17,16	0,76

Tulokset ikäryhmittäin

Ikäryhmittäinen tarkastelu on esitetty luvussa kolme, koska ikäryhmittely voidaan tehdä vain luonnollisten henkilöiden omistamien yritysten kohdalla. Henkilöveroaineiston pohjalta laadittu ikätarkastelu voidaan tehdä myös pidemmälle ajanjaksolle kuin MVL-aineistosta. Toki yrityskohtaisissa tietokantatauluissa on esitetty myös viljelijän iän mukaan luokitellut tulokset.

Tuotantosuunnan mukaiset tulokset

Tuotantosuuntana käytetään maatilarekisterissä määriteltyä tuotantosuuntaa. Tilaston perusjoukkoon kuuluvien maatilayritysten lukumäärä on laskenut vuodesta 2004 vuoteen 2009 noin 11 prosentilla; lypsykarjatilojen määrä on alentunut 32 prosentilla ja sikatilojen määrä 35 prosentilla. Lypsykarja- ja sikatiloilla keskimääräinen yritysکوhtainen tulos oli vuonna 2009 lähes sama, 40 100 euroa. Siipikarjatilojen tulos oli noin 1 000 euroa korkeammalla tasolla, kun taas kasvinviljelytiloilla jäätin tuloksen osalta reilusti alle 10 000 euroon. Lihanautatiloilla tulos oli noin 20 000 euron tasolla. Tulo kohosi vuodesta 2004 vuoteen 2009 suhteellisesti eniten sikataloustiloilla, noin 46 prosenttia. Alla olevassa taulukossa on maatalouden tuloksen lisäksi esitetty lannoite ja rehukustannusten kehitys tuotantosuunnittain. Kyseiset kustannuserät on laskettu otoksesta, joten niihin sisältyy otantavirhe. Vertailuvuosi 2004 on otostietojen osalta erityisen ongelmallinen, sillä maatalouden verouudistuksen vuoksi kadon osuus otoksessa oli huomattavan korkea kyseisenä vuotena. Tilakohtaiset lannoitemenot kohosivat kyseisellä kuuden vuoden jaksolla liki 50 prosenttia. Lannoitemenot olivat vuonna 2008 selkeästi korkeammalla tasolla kuin vuonna 2009. Kotieläintilojen rehumenot kohosivat vv. 2004–2009 reilut 40 prosenttia. .

Taulukko 5. Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot, sekä tulos maataloudesta tuotantosuunnittain vuodesta 2004 vuoteen 2009

		Kaikki tuotanto suunnat yht	1.Lypsykarja talous	2.Liha-ym naudat	3.Sika talous	4.Siipi karja talous	5.Lampaat, vuohet, hevoset	6.Viljan viljely	7.Muu kasvi tuotanto	8.Muu tuotanto
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	17 230	4 595	3 280	913	2 244	28 308	11 927	363
	2008	62 973	12 286	3 911	2 190	690	2 151	27 908	13 157	680
	2009	61 518	11 739	3 901	2 139	692	2 226	27 276	12 915	630
	Muutos % vv 2004-2009	-11	-32	-15	-35	-24	-1	-4	8	74
15.4 * Lannoitteet ja kalkki euroa/yritys	2004	2 936	3 999	3 378	5 138	5 996	1 040	2 257	2 425	667
	2008	6 023	9 511	6 569	17 740	9 129	977	4 989	3 809	414
	2009	4 342	7 107	5 534	13 253	7 729	679	3 429	2 567	441
	Muutos % vv 2004-2009	48	78	64	158	29	-35	52	6	-34
16.1 * Rehut yms. euroa/yritys	2004	5 993	12 887	6 429	30 929	47 747	974	372	258	318
	2008	7 536	19 303	9 346	49 954	83 185	1 411	1 039	219	0
	2009	6 596	18 261	8 527	44 416	73 861	1 616	224	180	18
	Muutos % vv 2004-2009	10	42	33	44	55	66	-40	-30	-94
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	29 069	16 013	27 519	33 135	1 854	7 622	9 012	3 405
	2008	17 332	41 349	19 817	37 866	39 222	2 239	9 150	10 135	3 505
	2009	16 516	40 140	20 216	40 133	41 400	2 434	8 044	9 645	3 338
	Muutos % vv 2004-2009	11	38	26	46	25	31	6	7	-2

* Lannoite- ja rehumenot estimoitu otoksesta

Tilakoon mukaan

Maatilojen määrä aleni suhteellisesti eniten 10–30 hehtaarin tilakokoluokissa. Yli 100 hehtaarin tilojen lukumäärä lisääntyi liki 50 prosentilla. Maatalouden tulos riippuu selkeästi tilakoosta ainakin keskiarvotasolla tarkasteltuna. Maatilayritysten tulos on yleisesti alentunut vv. 2004–2009 alle 50 hehtaarin tiloilla, joskin 0–5 hehtaarin tilat tekevät poikkeuksen tästä; ilmiö saattaa johtua siitä, että kyseiseen pienimpään kokoluokkaan on tullut muutamia kotieläintaloutta harjoittavia maatilayrityksiä, jolla ei ole juurikaan peltoa viljelyksessä.

Taulukko 6. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain vuodesta 2004 vuoteen 2009

		Kaikki kokoluokat yht	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2009	61 518	4 517	7 480	13 321	9 901	12 156	10 721	3 422
	Muutos % vv 2004 – 2009	-11	-2	-13	-19	-20	-15	6	48
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2009	16 516	2 164	1 902	5 230	11 681	21 114	34 418	52 912
	Muutos % vv 2004 – 2009	11	62	-9	-16	-13	-2	9	18

3. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset

Henkilöveroaineistosta lasketut tietokantataulut on laadittu vuosille 2000 – 2009. Henkilöverorekisteristä on haettu verotiedot sellaisille luonnollisille henkilöille ja heidän puolisoille, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa, ja joiden tuloja verotetaan maatalouden verolainsäädännön mukaan. Puolisoiden tiedot on laskettu yhteen, joten tilastoyksiköllä tarkoitetaan **viljelijäpuolisoiden** yhteenlaskettuja tietoja: voidaan myös puhua maatilayrityksen omistajapuolisoista.

Henkilöverotietojen pohjalta voidaan tehdä päätelmiä siitä, mikä osuus viljelijäperheen tuloista tulee maataloudesta ja mikä osuus muista tulolähteistä. Viljelijäpuolisoiden tuloista yhä suurempi osa tulee muualta kuin maatalouden tuloista. Maatalouden tulojen osuus viljelijäperheen kokonaistuloista on pienentynyt vuodesta 2000 vuoteen 2009 kolme prosenttia, 37 prosentista 34 prosenttiin.

Luonnollisten henkilöiden omistamia maatilayrityksiä oli vuonna 2009 kaikkiaan 54 894: lukumäärä aleni kymmenessä vuodessa noin 22 prosenttia. Kuntakohtaisissa taulukoissa käytetään maatilalan sijaintikuntaa, joten on huomioitava, että tilan omistajan kotikunta voi olla eri kuin maatilalan sijaintikunta, ja siten myös verotuskunta on eri kuin tilan sijaintikunta.

Viljelijöiden keski-ikä on kasvanut kolmella vuodella vuodesta 2000 vuoteen 2009. Suhteellisesti eniten on pienentyneet alle 50 vuotiaiden viljelijöiden ikäluokat. Tämä tarkoittaa sitä, että viljelijän luopuessa tilanpidosta pellot myydään tai vuokrataan lisämaaksi toisille viljelijöille. Alle 35 vuotiaiden viljelijöiden tilojen määrä supistui 45 prosenttia vuodesta 2000, kun taas yli 65 vuotiaiden ikäluokan omistamien tilojen lukumäärä kasvoi 18 prosenttia. Tällainen kehitys tarkoittaa tilalukumäärän supistumista jatkossakin.

Puunmyyntitulot alenivat vuonna 2009 edellisiin vuosiin verrattuna. Tämä näkyy myös viljelijöiden metsätalouden tuloissa. Lisäksi puunmyyntitulojen verohuojennus pienensi lähes puolella veronalaisia puunmyyntituloja, joten metsätalouden puhdas pääomatulo aleni vuodesta 2000 vuoteen 2009 noin 43 prosenttia. Vuosien 2000 ja 2009 luvut eivät muutoinkaan ole täysin vertailukelpoisia, koska yli 40 prosenttia viljelijöistä kuului vuonna 2000 metsän pinta-alaverotuksen piiriin. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa on vertailun vuoksi laskettu myös 'korjattu puhdas pääomatulo', jossa verohuojennuksen vaikutus on poistettu puhtaasta pääomatulosta. Viljelijöiden maa- ja metsätalouden yhteenlasketut tulot vuonna 2000 olivat noin 16 300 euroa, kun vuonna 2009 ne olivat 18 776 euroa.

Taulukko 7. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tulot ja maatalouden tulojen suhteellinen osuus kaikista tuloista viljelijäpuolisista kohti vuosina 2000 ja 2009

		Yhteensä	alle 35 v.	35 - 49 v.	50 - 64 v.	yli 65 v.
Maatilayritysten lkm	2000	70 083	8 410	31 050	26 966	3 657
	2009	54 894	4 619	20 420	25 545	4 310
	Muutos % 2000 — 2009	-22	-45	-34	-5	18
Viljelijän keski-ikä	2000	47	30	42	55	70
	2008	50	30	43	57	70
	Keski-ikä muutos vuotta vv. 2000 — 2009	3	0	1	2	0
01 Valtionveronalaiset tulot eur./puolisot yht.	2000	35 235	30 369	37 221	35 655	26 460
	2009	49 462	44 215	53 477	48 901	39 389
	Muutos % 2000 — 2009	40	46	44	37	49
03.1 Maatalouden ansio- ja pääomatulo eur./puolisot yht.	2000	13 187	13 622	14 363	12 620	6 387
	2009	16 997	18 364	21 014	15 223	7 012
	Muutos % 2000 — 2008	29	35	46	21	10
03.4 Metsätalouden pääomatulo (+puhdas tulo v 2000) eur./puolisot yht.	2000	3 137	3 031	3 247	3 114	2 609
	2009	1 779	1 849	1 914	1 750	1 239
	Muutos % 2000 — 2009	-43	-39	-41	-44	-53
Maatalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista prosenttia	2000	37	45	39	35	24
	2009	34	42	39	31	18
	Osuuden muutos	-3	-3	1	-4	-6

4. Yksityismetsätalous

Tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien puunmyyntituloja ja metsätalouden menoja, joten metsätaloutta koskevassa osassa tilastoyksikkönä on **yksityismetsänomistaja**. Puolisoiita käsitellään erillisinä metsänomistajina, mikäli he omistavat erikseen metsämaata ja ovat jättäneet kumpikin oman 2c verolomakkeen. Yksityismetsätaloudella tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden, verotusyhitymien ja kuolinpesien harjoittamaa metsätaloutta. Toisin sanoen valtion, kuntien, seurakuntien, säätiöiden, yhteismetsien, metsäyhtiöiden yms. metsätalous ei sisälly tilastoon. Metsätalouden pinta-ala on saatu verohallinnon kiinteistötiedoista, joten se ei kaikilta osin vastaa nykyistä tilannetta metsämaan osalta. Esimerkiksi ojitettu suo saattaa olla nykyisin käytännössä metsämaata, vaikka kiinteistörekisterissä se olisi luokiteltu joutomaaksi. Vuonna 2009 yksityismetsien veronalaiset puunmyyntitulot olivat 573 miljoonaa euroa, eli huippuvuodesta 2007 oli tultu alas liki 1,3 miljardia euroa. Vuosina 2008 ja 2009 sovellettu puun myyntitulojen verohuojennuksen vaikutus oli vuonna 2009 noin 350 miljoonaa euroa, joten todellisuudessa puun myyntitulot alenivat vuodesta 2007 vajaat miljardi euroa.

Tilastoa varten 2c verolomakkeiden tiedot yhdistettiin verohallinnon kiinteistötietoihin. Tilaston perusjoukkoon kuuluvien metsänomistajien metsäala on yhteensä hieman yli 9 miljoonaa hehtaaria, kun verohallinnon kiinteistörekisterin mukaan kaikkien yksityismetsänomistajien metsäala on yhteensä noin 10 miljoonaa hehtaaria. Alipeiton osuus pinta-alasta on siten noin 10 prosenttia. Joka tapauksessa tilastossa on mukana kaikki sellaiset yksityismetsänomistajat, joilla on ollut jotain ilmoitettavaa verovuotena 2009, joko tuloja tai menoja. Verohallinnon kiinteistörekisterissä metsämaaksi luokiteltu pinta-ala koko valtakunnassa on hieman yli 17,8 miljoonaa hehtaaria. Pelkästään valtion ja sen liikelaitosten omistuksessa on noin 4,7 miljoonaa hehtaaria metsäalasta.

Yksityismetsänomistajat ilmoittavat vuotuiset puunmyyntitulot ja metsätalouden menot verohallinnon 2c-lomakkeella. Verohallinto lähetti puolisoiden yhdessä omistamista metsätalouskiinteistöistä esitetyt verolomakkeen joko suuremman osuuden omistavalle puolisolle. Jos kiinteistö omistettiin tasan puoliksi, niin lomake lähetettiin iältään vanhemmalle puolisolle. Mikäli puoliset omistivat itsenäisesti metsäkiinteistöjä jättivät he myös erilliset metsäveroilmoitukset. Vuonna 2009 aineistossa on kaikkiaan 265 085 tilastoyksikköä. Näistä luonnollisia henkilöitä oli 205 448, verotusyhitymiä 35 298 ja kuolinpesiä 24 339.

Oheisessa taulukossa yksityismetsätalouden tulokset on esitelty siten, että metsänomistajat on luokiteltu kolmeen ryhmään:

- a) metsänomistajat jotka harjoittavatko myös maatilatalouden verolain mukaista maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla tilalla (= **aktiiviviljelijä**).
- b) metsänomistajat jotka ovat maataloudesta verovelvollisia, mutta eivät maatilarekisteriin kuuluvan maatilantuloista (= **passiiviviljelijä**). Usein näillä 'passiiviviljelijöillä' on vain esimerkiksi peltomaan vuokratuloja tms.
- c) metsänomistajat jotka eivät ole jättäneet maatalouden verolomaketta (= **metsätilallinen**) asuivat he sitten metsätilallaan tai kaupungissa.

Taulukon lukujen yksikkö on pääosin euroa/metsänomistaja, mutta muutama harmaalla rasteroitu rivi on summattu yli koko aineiston kertomalla keskiarvo metsänomistajien lukumäärällä. Vuonna 2009 aktiiviviljelijöistä oli metsänomistajia oli 53 775, passiiviviljelijöistä 51 075 ja metsätilallisia oli 160 235.

Maatilarekisteristä laskettu maatilayritysten metsäpinta-ala oli 48,9 ha/tila, kun ao. verorekisteristä laskettu aktiivimaatilojen metsäala on 52 hehtaaria. Ero johtuu siitä, että maatilarekisterin metsäala on laskettu metsää omistamattomillekin maatiloille. Sen sijaan metsää omistamattomat aktiiviviljelijät eivät ole mukana alla olevassa taulukossa. Aktiiviviljelijöiden metsäala on keskimäärin lähes puolet korkeampi kuin metsätilan omistajien. Sama suhde näkyy myös kaikissa metsänomistajaa kohti lasketuissa taloudellisissa tunnusluvuissa, esimerkiksi aktiiviviljelijöiden metsätalouden puhdas pääomatulo on lähes puolet korkeampi kuin metsätilallisten vastaava luku.

Vuoden 2008 ja erityisesti vuoden 2009 tuloksissa kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että osittain verovapaiden puun myyntitulojen vaikutuksesta puhdas pääomatulo on lähes puolet alhaisempi kuin ilman verohuojennusta. Puhdas pääomatulo on verottajan käyttämä käsite, joten sisällöllisesti sitä ei ole syytä muuttaa tilastossakaan. Sen sijaan tilaston tietojen pohjalta voidaan laskea aiempien vuosien mukainen

'verohuojentamaton puhdas pääomatulo', kuten alla olevassa taulukossa on tehty. Tällöin metsänomistajille jäävä metsätalouden kate (puhdas pääomatulo) on vertailukelpoinen aiempiin vuosiin verrattuna.

Taulukko 8. Yksityismetsätalouden tulokset erikseen maatala-metsänomistajilta ja kaupunkilaismetsänomistajilta 2006–2009

		Kaikki yksityismetsänomistajat yht.	Aktiiviviljelijä	Passiiviviljelijä	Metsätalallinen
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	2006	263 431	56 959	52 616	153 856
	2007	269 436	55 577	53 776	160 083
	2008	271 686	54 212	53 076	164 398
	2009	265 085	53 775	51 075	160 235
1+Puun myyntitulot euroa/metsänomistaja (pystykaupat+hankinta-hankintatyön arvo)	2006	3 895	5 857	4 022	3 126
	2007	6 903	10 805	7 274	5 423
	2008	3 721	5 706	3 963	2 989
	2009	834	1 164	920	696
1a+Verohuojennetut (50%) puun myyntitulot euroa/metsänomistaja (pystykaupat+hankinta-hankintatyön arvo)	2006	0	0	0	0
	2007	0	0	0	0
	2008	897	1 353	977	721
	2009	1 329	2 052	1 436	1 053
1+1a Puun myyntitulot yhteensä euroa/metsänomistaja	2006	3 895	5 857	4 022	3 126
	2007	6 903	10 805	7 274	5 423
	2008	4 619	7 059	4 941	3 710
	2009	2 163	3 216	2 356	1 749
1+1a Puun myyntitulot yhteensä milj. euroa	2006	1 026	334	212	481
	2007	1 860	600	391	868
	2008	1 255	383	262	610
	2009	573	173	120	280
2+Korvaukset ja tuet euroa/metsänomistaja	2006	59	108	61	41
	2007	50	100	52	32
	2008	37	75	37	25
	2009	64	116	70	45
4-Metsävähennys ja varaukset euroa/metsänomistaja	2006	408	732	327	315
	2007	760	1 424	637	571
	2008	643	1 330	485	468
	2009	279	544	211	213
5+Muut pääomatuloksi luettavat erät euroa/metsänomistaja	2006	87	116	96	73
	2007	111	147	124	94
	2008	166	222	191	140
	2009	200	279	231	163
6-Vuosimenot euroa/metsänomistaja	2006	1 034	1 406	1 170	851
	2007	1 111	1 491	1 244	936
	2008	1 124	1 477	1 242	969
	2009	1 040	1 325	1 156	907
10-Poistot (koneet, rakennukset ja ojat) euroa/metsänomistaja	2006	134	183	151	111
	2007	165	231	193	132
	2008	173	233	200	144
	2009	163	203	177	145
13 =Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja	2006	2 467	3 756	2 531	1 967
	2007	5 029	7 895	5 379	3 917
	2008	2 885	4 304	3 245	2 300
	2009	947	1 528	1 117	697

		Kaikki yksityismetsänomistajat yht.	Aktiiviviljelijä	Passiiviviljelijä	Metsätillinen
Korjattu metsätalouden 'puhdas pääomatulo' ilman verohuojennuksen vaikutusta euroa/metsänomistaja	2006	2 467	3 756	2 531	1 967
	2007	5 029	7 895	5 379	3 917
	2008	3 782	5 657	4 222	3 022
	2009	2 276	3 581	2 553	1 750
13 =Metsätalouden puhdas pääomatulo yht. miljoonaa euroa	2006	650	214	133	303
	2007	1 355	439	289	627
	2008	784	233	172	378
	2009	251	82	57	112
Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	2006	35	53	36	27
	2007	34	52	36	27
	2008	33	52	35	26
	2009	34	52	35	26

Metsätalouden aluetarkastelun pohjana käytetään metsänomistajan kotikuntaa, kun maataloutta koskevissa luvuissa kunta määräytyy maatalon sijaintikunnan perusteella. Tämä ratkaisu valittiin, koska metsänomistajan metsäkiinteistöt sijaitsevat usein useamman kunnan alueelle, tai kotikunnan ulkopuolelle. Tästä syystä esimerkiksi Helsingissäkin on tuhansia yksityismetsänomistajia, mutta ei yhtään maatilayritystä (tilaston perusjoukkoon kuuluvaa).

Seuraavassa taulukossa metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä, metsätalouden puhdas pääomatulo ja metsäpinta-ala on esitetty maakunnittain. Yksityismetsänomistajien metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2009 keskimäärin 947 euroa. Aktiiviviljelijöiden vastaava tulo oli 1 528 euroa. Maakuntien välisessä vertailussa suurimmat metsätulot olivat Etelä-Savossa.

Taulukko 9. Metsätaloudesta verovelvolliset, puhdas pääomatulo, sekä metsäpinta-alat maakunnittain

		Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä		13 =Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja		Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	
		Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä
Koko maa	2006	263 431	56 959	2 467	3 756	35	53
	2009	265 085	53 775	947	1 528	34	52
1.Uusimaa	2006	20 423	2 221	2 701	5 439	26	45
	2009	20 793	2 154	904	1 787	27	45
20.Itä-Uusimaa	2006	3 662	1 269	3 433	4 691	31	43
	2009	3 570	1 174	1 225	1 658	30	44
2.Varsinais-Suomi	2006	16 103	5 640	1 855	2 649	23	33
	2009	16 014	5 297	853	1 297	22	33
4.Satakunta	2006	12 630	3 543	1 785	3 013	26	41
	2009	12 628	3 299	725	1 070	26	41
5.Kanta-Häme	2006	7 720	2 283	4 008	6 786	29	46
	2009	7 731	2 154	1 385	2 368	28	44
6.Pirkanmaa	2006	19 214	4 218	3 073	5 191	33	61
	2009	18 938	3 928	1 085	1 834	30	51
7.Päijät-Häme	2006	8 147	1 865	4 516	7 351	36	56
	2009	8 330	1 738	1 535	2 862	34	56
8.Kymenlaakso	2006	8 473	2 074	3 647	5 512	28	45
	2009	8 549	1 979	1 494	2 271	28	43
9.Etelä-Karjala	2006	9 500	1 651	3 447	5 536	30	49
	2009	9 497	1 574	1 233	1 906	29	47
10.Etelä-Savo	2006	17 114	2 881	4 597	7 480	41	72
	2009	17 010	2 694	1 852	3 221	40	73
11.Pohjois-Savo	2006	20 326	4 233	2 840	4 208	39	63
	2009	20 471	3 984	1 041	1 579	38	64
12.Pohjois-Karjala	2006	15 638	2 424	2 459	3 247	38	60
	2009	15 819	2 273	1 034	1 428	36	60
13.Keski-Suomi	2006	18 281	3 033	3 881	5 760	40	73
	2009	18 473	2 897	1 207	2 183	40	75
14.Etelä-Pohjanmaa	2006	19 808	6 673	1 343	1 954	28	39
	2009	19 695	6 281	557	766	28	39
15.Pohjanmaa	2006	14 117	3 979	1 026	1 704	25	39
	2009	13 956	3 791	582	981	25	40
16.Keski-Pohjanmaa	2006	5 337	1 489	1 237	1 686	35	55
	2009	5 142	1 339	571	861	34	53
17.Pohjois-Pohjanmaa	2006	23 705	4 749	905	1 573	40	62
	2009	24 698	4 599	438	872	38	61
18.Kainuu	2006	8 533	927	1 494	2 264	52	88
	2009	8 657	889	507	1 217	48	87
19.Lappi	2006	12 986	1 363	787	1 179	66	124
	2009	13 401	1 301	499	1 062	63	124
21.Ahvenanmaa	2006	1 714	444	750	937	21	38
	2009	1 713	430	613	1 213	22	38

5. Tilaston vaihtuva teema: Maatalouden tuloksen ja tukien suhde vaihtelee

Keskustelu maataloustukien tarpeellisuudesta nousee aina säännöllisin väliajoin julkisuuteen, vaikkakin EU-tukien tarve on tiedostettu ja hyväksytty yleisesti niin Suomessa kuin muissakin EU-maissa. Julkisuudessa on kuitenkin viime aikoina kyseenalaistettu tukien tarve erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa viljelijä saa tuloja tilan ulkopuolelta niin paljon, että hänellä olisi kohtuullinen elintaso yksistään tilan ulkopuolisten tulojen varassa. Niin kotimaasta kuin ulkomailta löytyy runsaasti esimerkkejä näistä tapauksista. EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa ei tilan ulkopuolisia tuloja ole otettu tukien perusteeksi, vaan tilakohtaiset tuet määriäytyvät pääsääntöisesti tilan viljelypinta-alan ja eläinten lukumäärien perusteella.

Vuonna 2009 aktiivituloilla toimivien yrittäjien maatalouden verolomakkeilla ilmoitetut maataloustuet olivat 1,8 miljardia euroa ja maatalouden tulos oli reilut miljardi euroa. Tukipolitiikkaa tuntemattonta asia voi ihmetyttää. Maatilayritystä kohti laskettuna tämä tarkoittaa sitä, että 29 400 euron tuilla saavutettiin 16 500 euron tulos. Tuloksen voidaan ajatella jäävän viljelijäperheen palkaksi ja koroksi omalle pääomalle. Liki puolet tuista käytettiin siis tilan juoksevien menojen kattamiseen. Tilaston perusjoukon noin 61 500 maatilayrityksestä kuitenkin lähes 10 000:ssa yrityksessä tulos oli suurempi kuin maataloustuet. Näillä tiloilla tukien määrä oli keskimäärin 27 600 euroa ja tulos 39 200 euroa. Näistä maatilayrityksistä noin 4 000 ilmoitti tuotantosuunnakseen lypsykarjatalouden, reilut 4 000 viljanviljelyn tai muu kasvituotannon. Tässä 10 000 tilan joukossa oli siten edustettuna tiloja kaikista tuotantosuunnista, joskin ainakin lypsykarjatiloja oli suhteellisesti enemmän kuin niiden osuus on koko perusjoukossa.

Yhden tukieuron kyky tuottaa tulosta vaihtelee siis voimakkaasti yritysten välillä. Asian tarkempaa selvittämistä varten laskettiin tulos-tuki suhde kaikille tiloille. Jos suhde sai arvon yksi, niin tulosta saatiin saman verran kuin tukia. Suhteen ollessa alle yksi, oli tukien määrä suurempi kuin tulos. Tämän jälkeen yli 20 000 euroa tukia saaneista tiloista poimitiin em. suhteen perusteella alin ja ylin desiili tarkempaan analyysiin. Alimman desiilin yläraja oli 0.092 ja ylimmän alaraja 1.185. Toisin sanoen, tukien ollessa 20 000 euroa, tulos alimman desiilin ylärajalla oli noin 1840 euroa. Yli 20 000 euroa tukia saaneita tiloja oli kaikkiaan noin 28 280 vuoden 2009 perusjoukosta, joten yhdessä desiilissä oli 2828 tilaa. Seuraavassa taulukossa on esitetty keskiarvoja muutamista tunnusluvuista tuotantosuunnittain em. alimmasta ja ylimmästä desiilistä.

Maataloustuet olivat kaikissa tuotantosuunnissa suuremmat aladesiilissä kuin ylimmässä kymmenyksessä, joskin ero on aika pieni, keskimäärin noin 5 000 euroa. Yleensä ottaen aladesiilin tilat olivat kaikilla mittareilla mitaten suurempia kuin yladesiilissä, pinta-ala oli suurempi, investointimenot olivat suuremmat, mutta erityisesti alakymmenyksen velat ovat huomattavasti suuremmat kuin yladesiilin tiloilla. Erityisesti lypsykarjatilojen kohdalla velkojen ero ääridesiilien välillä on huomattava, liki 400 000 euroa ja käyttöomaisuuden investointimenojen kohdalla liki 100 000 euroa. Aladesiilin maatilayritysten alhaisempien tuloksen voidaan päätellä siten johtuvan ainakin suuremmista investoinneista vuonna 2009 ja lähimenneisydessä.

Taulukko 10. Tulos-tuki suhteen perusteella laskettujen alimman ja ylimmän desiilin tiedot tuotantosuunnittain vuodelta 2009

	Yhteensä		1.Lypsykarjatalous		2.Liha- ym naudat		3.Sikatalous		6.Viljanviljely		7.Muu kasvituotanto	
	alin desiili	ylin desiili	alin desiili	ylin desiili	alin desiili	ylin desiili	alin desiili	ylin desiili	alin desiili	ylin desiili	alin desiili	ylin desiili
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2 827	2 828	305	1 869	359	52	136	129	1 525	361	341	324
10 Tuet euroa/yritys	48 528	43 681	72 831	44 646	72 046	39 850	65 596	55 715	38 710	35 493	41 736	38 545
18 Poistot	16 153	11 570	36 369	9 134	20 133	13 727	19 455	18 857	11 709	12 941	13 825	16 014
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	-7 104	66 061	-14 543	63 488	-9 345	58 386	-5 287	92 790	-4 950	56 536	-7 237	68 582
30.2 Käyttöomaisuus yht. + Hankinta- ja peruspar.menot euroa/yritys	42 161	21 150	114 070	15 508	50 568	24 921	47 236	37 865	27 590	24 611	30 505	32 752
42 Maatalouden velat euroa/yritys	173 825	48 005	429 304	34 472	231 430	82 186	309 096	74 837	105 311	49 829	133 645	88 788
44 Viljelty pelto ha/yritys	62	43	67	39	61	41	66	48	63	59	59	46
46 Metsämaa ha/yritys	76	56	87	59	88	56	64	48	71	55	78	50

Yhden vuoden tulos-tuki suhteesta on vaikea tehdä pitkälle meneviä päätelmiä tulos-tuki suhteen vaihtelun syistä. Yritys voi kestää hetken heikompaakin tulosta suurten investointien jälkeen, mutta tilanteen jatkuessa pidempään samanlaisena se muuttuu kestävämmäksi - ellei yrityksen menoihin voida käyttää muiden tulolähteiden tuloja, kuten metsätalouden tai yksityistalouden tuloja. Aladesiilin tiloilla tulos oli keskiarvoltaan negatiivinen kaikissa tuotantosuunnissa, joten ko. yritykset tekivät tappiota ainakin lyhyellä aikajänteellä. Tulos-tuki suhteen pysyvyyttä selvitettiin siten, että laskettiin vastaava tulos-tuki suhde vuoden 2004 tietojen pohjalta, ja sen jälkeen seurattiin näiden yritysten tulos-tuki suhteen kehittymistä ja pysyvyyttä vuoteen 2009 saakka vastaavalla desiilitarkastelulla. Kuten ao. taulukosta ilmenee, vuonna 2004 vastaavilla ehdoilla kuin vuonna 2009 tehtyyn tarkasteluun tuli mukaan 30 000 maatilayritystä, joten desiiliin kuului 3000 yritystä. Alimpaan desiiliin kuuluneista maatilayrityksistä vuonna 2009 alimmassa desiililuokassa oli enää reilut kolmannes alkuperäisistä yrityksistä, eli 1102 yritystä. Sen sijaan vuoden 2004 alimmasta desiilistä 55 yritystä oli siirtynyt peräti korkeimpaan desiiliin. Vastaavasti vuoden 2004 ylimmän desiilin kohdalla on tapahtunut päinvastaista kehitystä; ainoastaan reilu kolmannes yrityksistä on pysynyt korkeimmassa desiilissä ja 99 yritystä on tippunut alimpaan desiiliin kuudessa vuodessa. Vuonna 2004 alimpaan desiiliin kuuluneista yrityksistä reilut 200 tilaa oli lopettanut, kun vastaavasti ylimpään luokkaan kuuluneista oli lopettanut reilut 300 tilaa.

Taulukko 11. Tulos-tuki suhteen perusteella vuonna 2004 alimpaan ja ylimpään desiiliin kuuluneiden tilojen pysyvyys alkuperäisessä desiililuokassa vv. 2004 – 2009. Tietoina maatilayritysten lukumäärät eri luokissa

Vuosi	Tulos-tuki suhteen perusteella vuonna 2004 alimpaan desiiliin kuuluneet					Tulos-tuki suhteen perusteella vuonna 2004 ylimpään desiiliin kuuluneet				
	Yhteensä maatilayrityksiä	Desiili 0–10	Desiilit 10–50	Desiilit 50–90	Desiili 90–100	Yhteensä maatilayrityksiä	Desiili 0–10	Desiilit 10–50	Desiilit 50–90	Desiili 90–100
2004	3 000	3 000	.	.	.	3 000	.	.	.	3 000
2005	2 962	1 692	1 154	116	15	2 938	44	141	824	1 929
2006	2 919	1 540	1 224	155	25	2 874	64	223	1 000	1 587
2007	2 857	1 319	1 311	227	48	2 802	76	322	1 021	1 383
2008	2 819	1 184	1 346	289	49	2 748	79	378	1 016	1 275
2009	2 790	1 102	1 359	329	55	2 681	99	414	1 012	1 156

Taulukon pohjalta nousee ainakin seuraavia kysymyksiä:

a) Millaiset tilat kestävät vuodesta toiseen lähellä nollaa, tai jopa negatiivista tulosta, vaikka tukien määrä on yli 20 000 euroa yrittästä kohti?

b) Mitä on tapahtunut niissä yrityksissä jotka ovat siirtyneet alhaisimmasta desiilistä korkeimpaan luokkaan, tai päinvastoin?

c) Millaiset yritykset voivat vuodesta toiseen pysyä tulos-tukisuhteen perusteella korkeimmassa luokassa? Seuraavassa vaiheessa maatilayrityksistä muodostettiin paneeliaineisto, johon valittiin mukaan vuodesta 2004 vuoteen 2009 alimmassa ja korkeimmassa tulos-tuki suhde desiilissä pysyneet maatilayritykset.

Tämän tarkastelun osalta täydelliset tulokset on esitetty tilaston tietokantataulukoissa, joiden otsikko alkaa sanalla 'Teema 2009'. Tietokantataulukoihin on laskettu tulokset tuotantosuunnittain myös vuoden 2004 alimmasta desiilistä vuoden 2009 korkeimpaan desiiliin siirtyneiden tilojen osalta, sekä 2004 korkeimmasta desiilistä vuoden 2009 alimpaan desiiliin siirtyneille tiloille. Yrityskohtaisessa taulukossa on mukana vuodet 2004–2009 ja henkilöveroaineistosta lasketussa taulukossa vuodet 2000–2009.

Alla olevan MVL-aineistosta lasketun taulukon perusteella näiden kahden ryhmän eroista voi tehdä ainakin seuraavia päätelmiä: Ylimpään desiiliin kuuluvat yritykset ovat pääasiassa kotieläintiloja. Alemmaan desiiliin kuuluvista pääosa harjoittaa kasvituotantoa. Alemmaan desiiliin kuuluvat kotieläinyritykset ovat investoineet voimakkaasti vuosien 2004–2009 aikana. Näiden alimpaan kymmenykseen kuuluvien yritysten velat ovat lisääntyneet reilusti etenkin kotieläintiloilla. Maatalouden tulos on pysynyt alimmassa desiilissä keskimäärin negatiivisena koko jakson. Alimman desiilin tiloilla metsäpinta-ala on huomattavasti suurempi kuin korkeammassa desiilissä.

Taulukko 12. MVL aineistosta lasketut tunnusluvut tulos-tuki paneelin tiloilta vuosina 2004 ja 2009

Tieto/vuosi		Yhteensä		1.Lypsykarja-talous		2.Liha- ym naudat		3.Sika talous		6.Viljanviljely		7.Muu kasvituotanto	
		Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin
01 Maatilyritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	1 101	1 156	124	828	145	11	106	45	538	80	123	156
	2009	1 101	1 156	84	744	146	...	59	36	615	139	136	188
10 Tuet euroa/yritys	2004	45 704	36 297	56 245	35 244	60 266	38 866	53 847	45 619	39 168	30 242	42 449	34 918
	2009	49 569	38 659	88 593	40 029	73 641	...	66 880	51 323	40 044	26 023	39 434	35 404
18 Poistot euroa/yritys	2004	17 170	10 322	23 144	7 398	22 030	12 771	15 502	18 134	15 217	15 368	17 346	16 272
	2009	17 388	10 278	36 067	6 950	25 760	...	18 912	21 472	14 060	11 097	13 279	14 728
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	-4 956	55 201	-5 426	50 396	-9 376	54 069	-3 421	67 684	-2 789	49 033	-8 508	67 097
	2009	-9 106	64 297	-9 617	60 793	-16 686	...	-6 832	89 898	-8 019	47 834	-7 754	69 978
30.2 Käyttöomaisuus yht. + Hankinta- ja peruspar.menot euroa/yritys	2004	36 965	18 161	71 301	12 415	42 793	30 196	38 189	21 365	29 371	33 958	35 138	34 289
	2009	30 992	20 588	64 973	12 940	42 839	...	28 817	50 569	26 012	22 073	17 209	30 549
42 Maatalouden velat euroa/yritys	2004	138 532	40 092	229 474	27 402	135 448	93 300	217 231	65 916	101 725	61 903	147 190	63 299
	2009	174 999	42 221	415 480	21 812	211 550	...	353 252	58 663	124 907	40 433	132 417	94 904
44 Viljelty pelto ha/yritys	2004	60,66	37,46	59,86	34,13	54,10	41,37	54,64	40,32	65,09	49,02	63,64	47,14
	2009	66,62	39,21	82,66	36,70	69,58	...	69,53	46,49	67,06	42,90	58,74	43,43
46 Metsämaa ha/yritys	2004	89,55	50,15	98,99	51,99	87,91	66,26	72,80	41,55	88,20	48,43	104,84	44,84
	2009	92,30	52,16	124,46	54,72	98,58	...	68,70	47,54	89,69	44,35	93,55	51,13

Edellisen taulukon perusteella ei pystytä päättelemään sitä, miten toiset yritykset voivat selvitä vuodesta toiseen, vaikka tulos on tappiollinen. Sen kysymyksen selvittämiseksi laskettiin seuraava taulukko myös henkilöveroaineistosta, josta ilmenee maatilan omistajapuolisoiden tulot myös tulolähteittäin. Alla olevassa taulukossa havaintojen määrä on hieman alhaisempi kuin eo. taulukossa, koska henkilöveroaineistossa on mukana vain luonnollisten henkilöiden omistamat maatilyritykset; kuolinpesien ja verotusyhtymien tiedot puuttuvat ao. taulukosta. Henkilöveroaineistosta laskettu keskimääräinen maatalouden ansio- ja pääomatulo on positiivinen myös alempaan desiiliin kuuluvilla tiloilla, vaikka eo. taulukossa maatalouden tulos oli selvästi negatiivinen. Tämä johtuu siitä, että MVL mukainen tappio siirretään aina seuraaville vuosille vähennettäväksi, joten henkilöverotuksessa ei voi esiintyä negatiivista maatalouden tuloa.

Selkein ero desiililuokkien välillä löytyy maatalouden tulojen ja valtionveronalaisisten tulojen suhteesta. Kun alimmissa desiilissä maatalouden tulojen osuus on keskimäärin vain kaksi prosenttia viljelijäpuolisoiden yhteenlasketuista valtionveronalaisista tuloista, niin vastaavasti ylimmissä desiilissä maatalouden tulot muodostavat yli 80 prosenttia puolisoiden tuloista. Valtionveronalaiset tulot olivat keskimäärin samalla tasolla molemmissa desiililuokissa, joskin vuosi 2004 poikkeaa hieman muista; tuolloin lähinnä 'muuta kasvituotantoa' harjoittavien tilojen omistajat saivat korkeita pääomatuloja, mikä nostaa keskiarvoa ko. vuonna. Alempaan desiiliin kuuluvien lypsykarjatilojen omistajien valtionveronalaiset tulot olivat selkeästi alhaisemmalla tasolla kuin yladesiilissä. Viljatiloilta tilanne oli päinvastainen. Alimman desiilin lypsykarjatiloilta metsätalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista on suurin, yli 30 prosenttia.

Johtopäätökset

Osa maatilyrityksistä näyttää kestävän heikkoa, tai peräti tappiollista taloudellista tulosta pitkäänkin. Tämä johtunee siitä, että maatalousyrittäjät ovat joko valmiita rahoittamaan tappiollista toimintaa muista tulolähteistä saamallaan tuloilla tai tinkivät omasta palkastaan. Tilan ulkopuoliset tulot mahdollistavat tulos-tuki suhteen pysymisen alhaisena; tällöin voidaan selkeästi puhua sivutoimisesta maatilasta. Jos sen

sijaan tila on päätoiminen ja tulos-tuki suhde on alhainen, ajautuu viljelijäperhe vääjäämättä taloudellisiin ongelmiin. Maatalousyrittäminen poikkeaa siinä mielessä muusta yritystoiminnasta, että maatila on yrityksen lisäksi myös viljelijäperheen koti, ja tilanpitoon liittyy vahvat tunnesiteet, joten huonoa tulosta keestetään myös tunnesyistä pidempään kuin muussa yritystoiminnassa.

Lypsykarjatiloihin ylempään tulos-tuki desiiliin kuului lähes 800 tilaa, kun alimpaan desiiliin kuuluvien tilojen määrä vuodesta 2004 vuoteen 2009 laski 124:stä 84 tilaan. Alimman desiilin karjatiloihin investoitiin ja kasvatettiin tilakokoa ehkä siinä toivossa, että tulos paranisi tulevaisuudessa. Kotieläintiloilla aika ei usein yksinkertaisesti riitä tilan ulkopuolisiin töihin, joten tilakoon kasvattaminen nähdään ainoaksi vaihtoehtoksi. Tämän seurauksena karjatiloihin taloudellinen tulos voi olla alhainen pitkäänkin. Investointimenoista tehtävät poistot ja lainakorot kuitenkin syövät huomattavan osan tuloksesta nyt ja lähitulevaisuudessa.

Kasvituotantotiloilla työmäärä on yleensä alhaisempi kuin kotieläintiloilla, joten kasvinviljelytilan omistajien on helpompaa hakea tilan ulkopuolisia ansioita paikkaamaan huonoa tulosta. Alimpaan desiiliin kuuluvia viljaitiloja olikin huomattavasti enemmän kuin ylimpään kymmenykseen kuuluvia. Alimman desiilin kasvituotantotiloilla maatalouden tulo-osuus viljelijäpuolisoiden valtionveronalaisista tuloista oli mitätön, vain 1–2 prosenttia. Asia voidaan tulkita myös siten, että viljaitiloilla on joko pakko hakea tuloja tilan ulkopuolelta tai ulkopuoliset tulot mahdollistavat myös viljan viljelyn. Ylimmän desiilin kasvinviljelytilat ovat kuitenkin selvästi päätoimisia; niillä maatalouden tulojen osuus on keskimäärin noin 70 prosenttia kaikista tuloista.

Taulukko 13. Henkilöveroaineistosta lasketut tunnusluvut tulos-tuki paneelin tiloilta vuosina 2000, 2004 ja 2009

Tieto / Vuosi		Yhteensä		1.Lypsykarjatalous		2.Liha- ym naudat		3.Sikatalous		6.Viljanviljely		7.Muu kasvi tuotanto	
		Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin	Des04 =alin, des09 =alin	Des04 =ylin, des09 =ylin
Maatilyritysten lkm	2000	985	1 065	161	788	117	...	115	45	414	59	123	134
	2004	1 014	1 060	115	772	134	10	100	41	493	74	111	129
	2009	1 013	1 054	73	695	137	...	56	31	572	130	117	156
01 Valtionveronalaiset tulot eur./puolisot yht.	2000	60 188	48 265	38 326	42 969	49 997	...	39 379	60 237	70 284	53 801	84 042	63 452
	2004	98 649	64 483	37 126	57 997	123 097	60 475	33 598	77 734	73 526	65 843	314 670	83 181
	2009	68 470	75 705	30 313	69 639	80 171	...	41 545	89 162	77 884	69 703	59 782	88 124
03.2 Maatalouden ansio- ja pääomatulo eur./puolisot yht.	2000	8 483	37 408	12 728	34 547	7 395	...	11 349	48 261	6 968	37 106	7 401	42 539
	2004	2 063	53 328	1 778	49 392	3 308	49 129	3 065	64 881	1 742	46 269	1 377	63 368
	2009	1 346	61 805	1 795	59 612	2 802	...	1 894	72 604	955	45 408	613	67 308
03.2 Maatalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista %	2000	14	78	33	80	15	...	29	80	10	69	9	67
	2004	2	83	5	85	3	81	9	83	2	70	0	76
	2009	2	82	6	86	3	...	5	81	1	65	1	76
03.4 Metsätal. pääomatulo (+puhdas tulo ennen vuotta 2006) eur./puolisot yht.	2000	8 267	3 422	12 403	3 504	8 578	...	5 226	2 193	6 632	2 505	9 811	4 056
	2004	7 159	1 943	12 161	2 062	4 791	494	4 965	1 267	7 059	1 797	6 003	1 736
	2009	3 865	1 601	4 619	1 690	3 634	...	3 686	1 145	3 696	1 664	4 329	1 328
03.2 Metsätalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista %	2000	14	7	32	8	17	...	13	4	9	5	12	6
	2004	7	3	33	4	4	1	15	2	10	3	2	2
	2009	6	2	15	2	5	...	9	1	5	2	7	2
Maitotuotos litraa/tila	2000	22 750	108 439	131 362	145 915	830	...	0	4 675	440	450	7 964	2 008
	2004	19 834	117 342	174 700	160 558	56	9 399	0	3 762	24	1 572	20	519
	2009	19 794	115 428	269 125	174 843	1 731	...	0	0	293	147	0	631
Lihasiikojen lukumäärä/tila	2000	20	4	0	0	4	...	169	93	1	0	0	2
	2004	21	5	7	0	0	0	201	123	1	0	0	1
	2009	13	5	5	0	0	...	220	183	0	0	0	0
Viljakasvien pinta-ala/tila	2000	31	14	17	10	20	...	38	30	41	37	27	18
	2004	36	15	20	11	18	18	42	31	46	35	35	20
	2009	38	16	20	12	21	...	55	35	46	29	33	16

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston tiedot perustuvat maataloushallinnon ja verohallinnon rekisteritiedoista yhdistettyyn kokonaisaineistoon, jota täydennetään satunnaisotannalla valituille maatilayriyksille suunnatulla tilastokyselyllä. Tilasto kuvaa maassamme toimivien maatilayriyten taloudellista toimintaa ja rakennetta, sekä maatalousyriyten omistajapuolisoiden veronalaisia tuloja. Lisäksi tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien metsätaloutta. Tilaston tutkimusyksikkönä on maatalouden osalta maatilayriyys ja metsätalouden osalta verovelvollinen metsänomistaja. Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tietosisältö kattaa siten erikseen sekä maa- että metsätalouden. Tilastossa julkaistaan tietoja sekä keskimäärin tilastoyksikköä kohti laskettuna että summattuna yli kaikkien yriyten. Tietoja on luokiteltu alueittain, tuotantosuunnittain, tilakokoluokittain, omistusmuodoittain sekä ikäryhmittäin

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilasto perustuu valtaosin hallinnollisista rekistereistä saataviin kokonaisaineistoihin, joita täydennetään otostutkimuksella.

2.1. Perusjoukko

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilastossa perusjoukkoja on itse asiassa useita. Maatilayriyksikohtaisia asioita käsiteltäessä (luku 2) perusjoukko muodostuu kaikista maatilatalouden verolain mukaan verovelvollisista oikeudellisista yksiköistä. Luvussa 3 perusjoukon muodostavat maatilatalouden verolain mukaista toimintaa harjoittavat viljelijät ja heidän puolisonsa jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa perusjoukko muodostetaan verohallinnon yksityismetsänomistajiksi luokittelemista metsänomistajista. Kaikista em. kolmesta joukosta on muodostettu yhdistelmäaineisto, joka on jaettu maatilarekisteriin kuulumisen perusteella ns. aktiivi- ja passiiviyriyksiin. Tarkemman analyysin kohteena on aktiivitulojen tuotanto-oikeuksien haltijana toimivat oikeushenkilöt. Maatila ja oikeushenkilö muodostavat yhdessä maatilayriyksen, jonka tunnisteena käytetään hallinnossa yriyystunnusta. Jos samalla maatilalla toimii useampia verovelvollisia yriyksiä (y-tunnuksia), niin aktiiviseksi yriyukseksi valitaan liikevaihdon perusteella suurempi yriyys. Tällainen tilanne on hyvin yleinen esimerkiksi maatilalan sukupolvenvaihdoksen jälkeisinä vuosina, jolloin vanha isäntä saa esimerkiksi veronalaisia jaksotettuja eläinten myyntituloja. Vanhaa ja uutta isäntää käsitellään tässä tapauksessa erillisinä tilastoyksiköinä. Muun yriyystoiminnan tilastointiin verrattuna maatila voidaan käsittää yriyksen omaisuudeksi ja toimipaikaksi. Resurssit omistaa tai vuokraa oikeudellinen yksikkö, joka tavoittelee taloudellisessa mielessä korvausta ja voittoa työnsä ja pääomilleen. Näin yrittäjä (= oikeudellinen yksikkö) ja maatila (= toimipaikka), yhdessä muodostavat yriyksen. Maatilalan käyttö taloudellisten tilastojen tilastoyksikkönä on hämärtyneet jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin maatilalan pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin yrittäjän maatalouden tuloihin ja menoihin perustuvaan verotukseen.

2.2. Otanta

MVL:n mukaisia verotietoja täydennettiin suoralla maatilayriyksille suunnatulla tilastokyselyllä. Vuoden 2008 maatalouyrittäjien verotietojen ja vuoden 2009 maatilarekisterin pohjalta muodostettiin otantakehikko, josta poimittiin kaikkiaan 8 798 maatilayriyksen otos. Tilastokyselylomake postitettiin verohallinnon osoitetietojen perusteella maatilatalouden verovelvollisille, jotka palauttivat täytetyn lomakkeen joko palautuskuoreessa tai internetin välityksellä Tilastokeskuksen Xcola tiedonkeruupalvelimelle. Kolmeen maatalouden kirjanpito-ohjelmaan oli rakennettu ominaisuus, jolloin ko. ohjelmista pystyi lähettämään tiedot XML muodossa suoraan Tilastokeskuksen keruupalvelimelle.

Otantastrategiaan sisältyvä kiertävä paneeli, jossa noin puolet otoksesta vaihtuu vuosittain, jolloin sama tila on tutkimuksessa mukana yleensä kaksi vuotta. Otanta-asetelmana oli ositettu yksinkertainen satunnaisotanta palauttamatta. Tärkeimpinä osituskriteereinä olivat tuotantosuunta ja tilakoko. Ositteiden

lukumäärä vuoden 2009 otannassa oli 27. Otos kiintiöitiin Neyman-kiintiöinnin mukaan ja kiintiöintimuuttujana oli edellisvuoden tulos maataloudesta.

Otoksesta saadut tulokset painotetaan vastaamaan kokonaisaineistosta saatuja lukuja. Estimoinnin tarkkuuden parantamiseksi tehtiin jälkiositus, jonka tärkeimmät kriteerit olivat maatilayrityksen juridinen muoto ja EU-tukialue. Tämän jälkeen jokaiselle ositteelle laskettiin painokerroin ja painot kalibroitiin kaikille otoksen hyväksytyille maatilayrityksille. Kalibroinnissa hyväksytyjen tilojen tiedot saadaan vastaamaan kalibroitavien muuttujien osalta kohdeperusjoukon jakaumia. Kaikki otostutkimuksilla saadut arvot (estimaatit) on merkitty tähdellä tilaston liitteenä olevissa tietokantataluluissa. Estimaatti on matemaattisella laskentakaavalla otoshavaintojen arvoa hyväksi käyttäen saatu arvio perusjoukon ominaisuudesta.

Ylipeittoa syntyy, kun kehikkoperusjoukossa on mukana kohdeperusjoukkoon kuulumattomia alkioita. Vuoden 2009 otantakehikkoa muodostettaessa oli käytettävissä vuoden 2008 maatalouden veroaineisto. Otosvaiheessa ylipeitto saattoi johtua seuraavista syistä: maatalousyrittäjä jolta oli edellisvuoden verotiedot oli lopettanut tuotannon vuonna 2008 eikä ollut enää 2009 maataloudesta verovelvollinen. Estimointivaiheessa oli käytössä vuoden 2009 veroaineisto, jolloin otokseen sisältyneet ylipeitto voitiin pudottaa pois tarkastelusta.

Alipeittoa syntyy, jos kehikossa eivät ole mukana kaikki kohdeperusjoukkoon kuuluvat alkioita. Maatilayritys voi jäädä alipeittoon seuraavista syistä:

- a) maatalousyrittäjän verotietoja ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin
- b) tilan tiedot puuttuvat maatilarekisterissä
- c) yrittäjän tiedot puuttuvat verottajan rekisteristä

Suurin vaara jäädä alipeittoon piilee kohdassa a. Hallinnolliset rekisterit ovat Suomessa hyvässä kunnossa. Alipeittoa ei yleensä voi havaita ja siten sitä ei voi korjata.

Otannalla kerättyjen lukujen luotettavuuteen vaikuttavat vastauskato, mittausvirheet sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä syntyy mm. siitä, että kysymykset voidaan ymmärtää ja tulkita eri tavoilla tai vastaajat voivat jättää kertomatta joitain tietoja. Mittausvirheitä pyritään vähentämään kehittämällä ja selkeyttämällä tilastolomaketta. Verovuonna 2009 kaikkiin yleisimpiin maatalouden kaupallisiin verokirjanpito-ohjelmiin oli sisällytetty tilastolomakkeen tulostusmahdollisuus.

Otannasta aiheutuvalla satunnaisvaihtelulla tarkoitetaan sitä, että eri otoksista lasketut luvut poikkeaisivat jonkin verran toisistaan. Arvioitaessa karkeasti otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun suuruutta erilaisissa tilanteissa on pääperiaatteena, että lukuihin sisältyy sitä vähemmän otannasta aiheutuvaa epävarmuutta, a) mitä suuremman otoksen pohjalta luvut on laskettu ja b) mitä suurempaa yritysjoukkoa luvut kuvaavat. Tämän vuoksi esimerkiksi maakunnittain esitetyt estimaatit ovat tarkempia kuin kunnittain esitetyt estimaatit. Otokseen perustuvia tietoja ei esitetä esimerkiksi kuntakohtaisesti.

Otannasta aiheutuvaa epätarkkuutta arvioidaan estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat sekä otoksen koko että tarkastelun kohteena olevan ominaisuuden vaihtelu, eli muuttujan varianssi. Keskivirheen avulla voidaan laskea estimaatin luottamusväli, jolla haettu perusjoukon arvo sijaitsee tietyllä todennäköisyydellä.

**Vuoden 2009 otoksesta lasketut suhteelliset keskvirheet prosentteina tuotantosuunnittain.
Muuttujina tilastolomakkeella kysytyt tulo- ja menoeriät**

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituotanto	8. Muu tuotanto
Tilalkm	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nautakarja	2,47	2,17	3,98	39,85	56,69	46,34	24,83	52,00	95,17
Siat	3,30	37,11	47,13	3,35	38,81	52,79	39,57	48,43	„
Siipikarja	12,35	41,59	92,11	30,00	12,94	53,34	89,24	79,20	95,17
Muut kotiel.	18,26	25,50	29,84	55,92	49,60	29,73	32,42	47,30	95,17
Maito	0,73	0,74	27,87	21,80	36,85	80,97	34,63	54,89	95,17
Kananmunat	10,35	51,34	61,27	33,05	11,03	57,34	68,63	76,53	95,17
Muut kel.tuotteet	16,87	25,98	21,44	24,46	32,71	35,20	45,17	71,22	90,67
Vilja	1,62	4,72	9,27	6,76	11,26	50,36	2,34	5,83	52,48
Sokerijuurikas	9,55	28,41	33,02	30,75	28,00	96,22	25,71	12,39	..
Peruna	10,06	43,53	75,91	48,94	55,79	94,60	39,03	11,51	94,08
Puutarhatuotteet	8,29	47,03	80,72	47,68	42,93	68,77	31,94	9,03	63,57
Muut kasvit	6,88	9,93	14,35	33,66	47,02	56,11	11,45	13,36	43,31
Maan vuokratulot	11,62	46,54	42,61	27,32	32,50	37,37	21,37	18,11	76,61
Muut vuokrat	17,93	19,92	38,48	36,58	32,07	38,82	17,68	37,16	95,67
Muut tulot	3,47	4,24	11,39	25,35	35,73	26,42	19,50	13,47	72,34
Kotieläimet	2,90	7,74	6,79	5,35	11,62	30,92	29,31	46,94	66,78
Muut kotieläinmenot	1,96	1,58	7,63	7,08	24,72	25,42	16,67	29,52	85,63
Lannoitteet ja kalkki	1,12	1,78	4,02	5,20	9,55	19,49	2,27	4,50	28,80
Siemenet	3,17	2,97	7,80	6,21	11,68	22,11	8,63	5,42	46,32
Muut kasvinviljelymenot	2,35	2,76	8,25	8,26	10,26	41,76	4,70	5,66	33,00
Lyhytikäinen kalusto	2,22	3,36	8,00	6,83	14,08	32,13	4,52	6,72	33,14
Palveluiden osto	2,04	2,59	6,87	7,05	13,93	25,30	5,13	9,30	40,42
Koneiden kunnossapito	1,21	1,63	4,49	3,50	8,08	18,55	2,94	5,38	26,86
Rakennusten kunnossapito	3,52	3,37	7,17	9,20	15,02	50,88	7,26	11,09	60,48
Polttoja voiteluaineet	1,12	1,94	3,34	3,46	10,97	16,41	2,39	4,44	40,24
Sähkö	1,18	1,24	3,36	4,29	10,17	16,73	3,15	6,36	27,49
Muut em. kohdan menot 12	1,60	2,09	4,48	5,07	11,35	18,92	4,34	6,83	32,74
Yksit. ja metsätal osuus 12	2,09	2,09	4,98	3,56	15,69	31,54	4,27	6,08	57,39
Rehut yms.	0,94	1,10	5,37	3,58	7,09	21,80	25,63	26,80	66,27
Muut menot	5,77	2,89	7,44	10,08	33,32	26,18	23,83	16,23	63,42
Maan vuokramenot	1,48	2,19	5,42	5,06	10,25	26,70	3,52	6,12	38,85
Vakuutusmaksut	0,93	1,02	2,47	2,35	6,75	11,55	2,94	2,88	20,62
Muut em. kohdan menot 15	1,33	1,70	7,34	4,90	12,69	23,26	4,12	4,22	18,97
Yksit. ja metsätal osuus 15	3,97	4,10	8,79	8,12	15,63	35,46	7,36	10,69	65,49

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituotanto	8. Muu tuotanto
Peltoala	0,00	0,70	1,74	1,93	4,42	8,87	0,99	2,62	12,10

2.3. Osittaiskadon korjaaminen

Osittaiskato tarkoittaa yleensä osittain puutteellista tietoa tilastoyksiköstä. Kun tilastokysely lähetettiin kaikkiaan 8 789 maatilayrittäjälle, niin estimointivaiheessa näistä 44 yritykselle ei löydetty maatalouden verotietoja ollenkaan. Otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi jäi siten 8 745 maatilayritystä. Otokseen hyväksytyistä maatilayrityksistä 3 986 yrittäjää palautti 'täydellisesti' täytetyn tilastolomakkeen, joskin näihin lomakkeisiin tehtiin pieniä korjauksia lomakkeiden tarkastuksen yhteydessä. Lisäksi otokseen hyväksyttiin sellaiset maatilayritykset, jotka olivat palauttaneet joko osittain täytetyn tilastolomakkeen, tai yrityksessä oli rekisteritietojen perusteella vain yhtä kotieläinlajia tai viljeltiin vain yhtä kasvilajia. Näiden yritysten osalta tilastolomakkeella kysytyt tiedot voitiin tulojen osalta täydentää pelkästään rekisteritietojen perusteella. Näitä tapauksia oli kaikkiaan 2 666, joten otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi saatiin 6 652 maatilayritystä. Kadoksi jäi siten 1113 yrityksen tiedot. Toki näiden katoon sisältyvien maatilayritysten rekisteritiedot on käytettävissä samalla tavalla kuin muidenkin perusjoukkoon kuuluvien yritysten, mutta tilastokyselyn osalta näiden yritysten tiedot puuttuvat. Oheisessa taulukossa katohavaintojen määrää on kuvattu yrityksen omistajan juridisen muodon mukaan.

Otokseen hyväksytyt maatilayritykset ja kato yrityksen juridisen omistajan mukaan

	1. Luonnollinen henkilö	2. Verotusyhtymä	3. Kuolinpesä	4. Muut
1. Hyväksytty	5 921	570	152	7
2. Kato	1 844	213	49	0
Yhteensä	7765	738	233	9

Otokseen hyväksytyjen yritysten tietoja jouduttiin siis täydentämään, koska tilastolomakkeella kysytyjä tietoja puuttui joko yhdestä tai useammasta kohtaa. Edellisvuoden kokemuksen perusteella imputointimenetelmäksi valittiin moni-imputointi sen ominaisuuksien, implementoitavuuden ja luotettavuuden takia. Moni-imputoinnissa puuttuvat havainnot imputoidaan kahdella tai useammalla imputoidulla arvolla muodostaen useita täydellisiä aineistoja. Moni-imputoinnin tuottamat täydelliset aineistot analysoidaan käyttäen täydellisille aineistoille tarkoitettuja standardeja menetelmiä, aivan kuten imputoidut aineistot olisivat alun perin olleet täydellisiä aineistoja. Näiden analyysitulosten piste-estimaattien keskiarvo on moni-imputoinnin tuottama piste-estimaatti. Analyysitulosten keskinäinen vaihtelu antaa arvion puuttuvien havaintojen imputoinnin tuottamasta epävarmuudesta, joka yhdistettynä otantavirhettä kuvaavaan varianssiin johtaa yhteen johtopäätökseen mielenkiinnon kohteina olevien estimaattien vaihtelusta.

Tässä tilastossa jokaista imputointiryhmää kohden rakennettiin 50 täydellistä aineistoa. Näiden aineistojen imputoinnissa käytettiin aputietoina mm. verohallinnon ja maaseutuelinkeinorekisterin tietoja. Aineistojen muuttujat logaritmoitiin ennen moni-imputointia jotta vinoista jakaumista päästiin mahdollisimman normaalijakautuneisiin muuttujiin. Ennen ensimmäisen aineiston imputointia tehtiin 1 000 simulointia ja imputointien välillä suoritettiin 500 simulointia imputointien stabiloimiseksi. Näiden 50 täydellisen aineiston piste-estimaattien keskiarvoa käytettiin moni-imputointi piste-estimaattina.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kokonaisaineistojen osalta tiedot perustuvat hallinnon tietorekistereihin, joten aineiston oikeellisuuden valvonta tapahtuu sekä verohallinnon että maataloushallinnon viranomaisten toimesta. Useimmat veroaineiston muuttujat on poimittu verottajan tietokannoista vasta verotuksen valmistumisen aikoihin, joten kyseiset tiedot ovat läpäisseet verovalmistelun. Verolainsäädännöstä johtuen maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjaamisessa on eroja maatilayritysten välillä. Kyseiset

vakuutusmaksut voidaan kirjata menona joko maatilatalouden 2-lomakkeelle tai henkilöveroilmoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöstä saadut tiedot liittyvät valtaosin maataloustukien hakemiseen, joten annettujen tietojen valvonta tapahtuu EU-lainsäädännön pohjalta. Väärien tietojen antamisesta seuraa sanktio.

Verohallinnon ja maataloushallinnon rekisteritiedot on yhdistetty koneellisesti. Joissakin tapauksissa maatilalan ja oikean oikeudellisen yksikön tiedot eivät välttämättä ole kohdanneet. Tilastolomakkeelle esitetyttiin sekä maataloushallinnon käyttämä maatilatunnus, sekä verohallinnossa käytetty yrittäjätunnus. Vuoden 2008 tietojen perusteella vain parissa tapauksessa viljelijä ilmoitti, että maatilatunnus ja y-tunnus eivät vastanneet toisiaan.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto julkaistaan vuosittain. Veroaineistot valmistuvat lähes vuoden viiveellä viitevuoden päättymisestä, joten tilaston julkaisuviive on yli vuosi viitevuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilasto julkaistaan SVT:n Maa-, metsä- ja kalatalous sarjassa. Tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internet-palvelussa ja on sieltä saatavana kokonaisuudessaan ilmaiseksi kaikille käyttäjille. Tilastoaineiston pohjalta voidaan suorittaa myös erityisselvityksiä asiakkaiden omien tarpeiden mukaan. Maa- ja metsätalousyriyten talustilaston otosaineistoja voidaan myös luovuttaa tutkimuskäyttöön käyttölupahakemuksen perusteella. Tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999).

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastokeskus julkaisi vuodesta 1973 vuoteen 2004 saakka tätä tilastoa vastaavia tietoja sekä Maatilatalouden yritys- ja tulotilastossa että Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa. Vastaavia tietoja on siten saatavissa yli 30 vuodelta. Tosin useat lainsäädännössä ja lähdeaineistoissa tapahtuneet muutokset vaikeuttavat vertailun tekemistä. Seuraavassa eräitä vertailua vaikeuttavia muutoksia:

- vuodesta 1994 lähtien rakennuksista alle 6 000 markan menojäännökset tuli poistaa kerralla
- vuodesta 1995 lähtien suurin osa maataloista tuli arvonlisäverovelvollisiksi. Tätä edeltävältä ajalta kaikki tulo- ja menoerät sisältävät arvonlisäveron.
- vuodesta 1995 lähtien maitokiintiöt luettiin mukaan maatalouden varoihin
- vuonna 2004 maatalouden verolomake uudistettiin täydellisesti sisällön osalta ja veroaineiston osalta siirryttiin kokonaisaineistoon
- vuodesta 2004 lähtien tilastoyksikkö ja tilaston perusjoukko on määritelty uudella tavalla

Henkilöverotietojen vertailussa on huomioitava seuraavat seikat: vuonna 1993 siirryttiin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien ansio- ja pääomatulojen osalta erilliseen verotuskohteluun. Yhtymät eivät enää olleet erillisiä verovelvollisia vaan niiden tulo on jaettu vuodesta 1993 lähtien kokonaan osakkaille. Tuolloin vähennysjärjestelmään tehdyt suurimmat muutokset koskivat korkojen vähennysoikeuksia. Muut muutokset koskivat mm. tulolähdejakoja, veronsaajia ja verotusmenettelyä. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisen tulon tulolähde. Metsätalouden tulo ei ole kuulunut vuodesta 1993 maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin. Tulolähdejaon muutos merkitsi sitä, että tappioita ei voinut enää vähentää toisen tulolähteen tuloista (poikkeuksena kuitenkin pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot).

Vertailu muihin samaa ilmiöaluetta kuvaaviin tilastoihin

Tilastokeskuksen julkaisemat Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus ovat otostutkimuksia, jotka sisältävät tulo- ja kulutustietoja eri väestöryhmistä. Näissä tilastoissa maatalousyrittäjät ovat mukana yhtenä sosioekonomisena ryhmänä. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät yhdessä tulojaan. Tulonjakotilastossa ja

Kulutustutkimuksessa on muutamia määritelmäeroja ja lisäksi tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulo- ja varallisuustilasto perustuu verotustietoihin ja se laaditaan rekisteriaineistosta. Tulo- ja varallisuustilaston tilastoyksikkönä on yksityinen henkilö. Tulo- ja varallisuustilaston kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin Tulonjakotilaston tai Kulutustutkimuksen.

Kansantalouden tilinpidon maataloussektoria kuvaavat käsitteet poikkeavat tämän tilaston käsitteistä. Huomattavia eroja syntyy esimerkiksi tukien käsittelyssä, suoriteperusteisuudessa, tutkimuskohteessa ja lähdeaineistossa.

Maatilarekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen julkaisema tilasto, joka sisältää tietoja maatilojen lukumääristä, maankäyttölajien pinta-aloista, omistussuhteista, tuotantosuunnista sekä viljelijöiden ikärakenteesta. Maatilojen peltopinta-alaa mitataan hallinnassa olevan pellon avulla, mikä on vähintään yhtä suuri kuin viljelty pinta-ala. Maatilarekisterin perusjoukkoon kuuluvat sellaiset maatilat, joilla on viljelyksessään vähintään yksi hehtaari peltomaata, tai tilan taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1200 euroa. Tästä tilajoukosta käytetään myös nimitystä tilastollinen maatilarekisteri. Maatilarekisteri laaditaan pääasiassa maaseutuelinkeinorekisteristä saatavien tietojen perusteella. Tietoja täydennetään tukea hakemattomien tilojen osalta suoralla tilastokyselyllä. Maatilarekisterissä ei ole veromuodollisia vaatimuksia.

MTT Taloustutkimus ylläpitää maatalouden kannattavuuskirjanpitoa, jonka perustuu siihen sitoutuvien viljelijöiden kahdenkertaisiin kirjanpito-tietoihin. Mukana on noin 1000 maatalous-, puutarha- ja poroyritystä. Tiloilta kerätään rahatulot ja -menot verokirjanpidosta, viljelytiedot, tuotantomäärät, omaisuudessa tapahtuneet muutokset ja työtuntien määrät. Tiedot kerää ja tallentaa tietojärjestelmään maaseutukeskus ja MTT Taloustutkimus tarkastaa ne ja laskee tiloille tilinpäätökset sekä talouden tunnusluvut.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastossa käytettyjen käsitteiden osalta pyritään noudattamaan verohallinnon käyttämiä käsitteitä siltä osin kun tiedot koskevat veroaineistosta laskettuja tuloksia. Suurimmat erot aikaisempiin maatalouden tulotilastoihin verrattuna on tapahtunut kohdeperusjoukon määrittelyssä. Aiemmin tilaston perusjoukko muodostettiin yksinomaan maatilarekisterin pohjalta, jolloin myös tilastoyksiköstä käytettiin nimitystä maatalous. Tässä tilastossa termillä 'maatalous' tarkoitetaan lähinnä paikkaa missä yrityksen tuotanto tapahtuu. Maatilarekisteriin kuulumisen perusteella yritykset jaetaan ns. aktiivisiin ja passiivisiin maatalousyrityksiin. Vaikka tilastollisesta maatilarekisteristä käytetään myös nimitystä 'aktiivitilojen rekisteri', niin siihen kuuluvien tilojen joukossa on myös sellaisia yksiköitä, jotka verottaja tulkitsee ns. harrastetiloiksi ja siten näiden tilojen omistajia ei veroteta maatalouden verolakien mukaan. Maatilarekisteriin kuulumattomia maatalouden verovelvollisia oli yli 70 000. Tästä joukosta käytetään nimitystä 'passiiviyksikkö'. Nämä yksiköt saavat esimerkiksi maatalouden verolain alaisia maan vuokratuloja, josta syystä he joutuvat täyttämään maatalouden 2-verolomakkeen.

Maatalousverotus perustuu ns. kassaperusteiseen tilinpitoon, joten vertailtaessa tämän tilaston tietoja suoriteperusteisesti laskettuihin tuloksiin on muistettava kyseisten kirjanpitoikäntöjen erot.

Lisätietoja

Hannu Maliniemi (09) 1734 2796

Vastaava tilastojohtaja:

Ari Tyrkkö

maataloustilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto, Tilastokeskus